

Životná úroveň: Európa vs. USA – čo čísla nehovoria

Američania zarábajú a spotrebúvajú viac; Európania žijú dlhšie, bezpečnejšie a s väčším množstvom voľného času. Ktoré porovnanie je pravdivé, záleží od toho, čo meriate.

Táto stránka je druhá polovica bilancie, ktorú začíname v otázke **Zaostáva Európa za USA?** Tam sú čísla, v ktorých vedie Amerika. Tu sú tie, o ktorých sa v debata o „zaostávaní“ mlčí.

Čo kupuje americká výplata

Vyšší príjem je reálny: americké platy sú aj po prepočte na ceny citeľne vyššie a priemerný Američan spotrebuje viac – väčší dom, väčšie auto, viac služieb. Lenže časť tej výplaty nekupuje životnú úroveň, ale poistky proti rizikám, ktoré Európan nemá: zdravotné poistenie za stovky dolárov mesačne, sporenie na štúdiá detí, rezervy pre prípad výpovede, ktorá môže prísť zo dňa na deň.

Tri čísla, ktoré sa do HDP nevojdú

- **Čas.** Američania odpracujú ročne o stovky hodín viac než Nemci či Francúzi a nemajú zákonný nárok na jediný deň platenej dovolenky – ako jediná bohatá krajina sveta. Európske minimum sú štyri týždne.
- **Život.** Priemerný Američan sa dožije zhruba 79 rokov, obyvateľ porovnateľných bohatých krajín takmer 83. Ten rozdiel majú na svedomí najmä strelné zbrane, opioidy, dopravné nehody a nedostupná starostlivosť – teda veci, ktoré bohatstvo USA nevie, alebo nechce, vyriešiť.
- **Bezpečie.** Miera vražd je v USA zhruba päťnásobná oproti západnej Európe. To nie je abstraktné číslo; premieta sa do toho, kde bývate, kadiaľ chodíte a čo dovolíte deťom.

K tomu prirátajte veci merateľné len napoly: mestá, kde sa dá žiť bez auta, istotu, že choroba

neznamená bankrot, rok rodičovskej namiesto šiestich týždňov.

Poctivý súčet

Keby bola životná úroveň len výplata, vyhráva Amerika. Keby bola len kvalita a dĺžka života, vyhráva Európa – a nie je to tesné. Väčšina Európanov by americký príjem chcela, americký život nie.

Lenže z európskej výhry sa nedá žiť zotrvačne. Dlhší život, kratšia práca a istoty stoja peniaze a platí ich ekonomika, ktorá rastie pomalšie než americká. Európa má čo brániť; otázka je, či to ubráni bez rastu. A rast je z veľkej časti otázka mierky: jedného trhu, jedného kapitálu, jedného kontinentu.

Všetky otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kde je vyššia životná úroveň – v USA, alebo v Európe?

Záleží, čo meriate. V príjmoch a spotrebe vedú Spojené štáty, v dĺžke života, bezpečí, voľnom čase a sociálnych istotách Európa. Poctivá odpoveď je bilancia, nie jedno číslo.

O koľko dlhšie žijú Európania?

Priemerná dĺžka života v USA je okolo 79 rokov, v porovnateľných bohatých krajinách takmer 83. Rozdiel spôsobujú najmä odvrátiteľné príčiny: zbrane, drogy, nehody a nedostupná starostlivosť.

Koľko dovolenky majú Američania?

Zákonný nárok žiadny – USA sú jediná bohatá krajina bez celoštátne garantovanej platenej dovolenky. V EÚ sú minimom štyri týždne; k tomu Európania odpracujú ročne o stovky hodín menej.

Je zdravotná starostlivosť v USA naozaj taká drahá?

USA dávajú na zdravotníctvo najväčší podiel ekonomiky na svete, napriek tomu milióny ľudí nie sú poistené a účty za liečbu sú častou príčinou osobných bankrotov. Európan toto riziko prakticky nepozná.

Takže je Európa lepšie miesto na život?

Pre väčšinu merateľných vecí mimo výplaty áno. Háčik je v trende: bez hospodárskeho rastu bude európsky model čoraz ťažšie ufinancovateľný – preto sa obe porovnania musia čítať spolu.

ZDROJE

- KFF / Peterson Health System Tracker: stredná dĺžka života USA 79,0 (2024) vs. ~82,7 porovnateľné krajiny
- Johns Hopkins (2024): rozklad rozdielu – zbrane, drogy, nehody
- OECD: odpracované hodiny ročne; miery vrážd (~5,8 vs. ~1 na 100 tis.)
- Smernica EÚ 2003/88 (4 týždne dovolenky)
- OECD/Eurostat: výdavky na zdravotníctvo, poistenosť